

ingediend op **1232** (2021-2022) – Nr. 2
21 oktober 2022 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Bart Tommelein en Orry Van de Wauwer

over het voorstel van decreet

van Klaas Sloomans, Filip Brusselmans, Johan Deckmyn en Chris Janssens

**tot wijziging van het decreet van 27 maart 2009
betreffende radio-omroep en televisie,
wat de bescherming van de vrijheid van mening
voor gebruikers van sociale media betreft**

Documenten in het dossier:

1232 (2021-2022) – Nr. 1: Voorstel van decreet

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;

Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;

Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;

Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;

Elisabeth Meuleman, Jeremie Vaneeckhout;

Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Kerkels, Philippe Muylers, Kris Van Dijk, Karl Vanlouwe;

Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;

Maike De Rudder, Tinne Rombouts;

Els Ampe, Bart Tommelein;

Björn Rzoska, Tine Van den Brande;

Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

INHOUD

I.	Algemene bespreking	4
1.	Toelichting	4
2.	Bespreking in de commissie	5
2.1.	Bart Tommelein	5
2.2.	Orry Van de Wauwer	7
2.3.	Marius Meremans.....	8
2.4.	Elisabeth Meuleman	10
2.5.	Klaas Sloomans	10
II.	Artikelsgewijze bespreking en stemming	11
III.	Eindstemming	11
	Gebruikte afkortingen	12

Op donderdag 7 juli 2022 behandelde de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media het voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat de bescherming van de vrijheid van mening voor gebruikers van sociale media betreft.

I. Algemene bespreking

1. Toelichting

Eerste indiener *Klaas Sloomans* situeert het voorstel van decreet als het resultaat van een lang proces. Naast de indieners hebben ook enkele medewerkers en externe juristen er maandenlang aan gesleuteld en erover gedebatteerd. Het commissielid dankt hen daarvoor.

Het voorstel van decreet vertrekt van het door de Grondwet en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens gegarandeerde recht op vrije meningsuiting. Vanuit dat uitgangspunt komt het tot de basispremissie dat alles dat offline legaal is, dat online ook moet zijn. Precies daarin verschilt het voorstel van decreet wezenlijk van de nieuwe Digital Services Act, die het Europees Parlement in de week van deze commissievergadering heeft goedgekeurd. Die regel stelt net dat alles wat offline illegaal is, dat online ook moet zijn. Ze dreigt bij onlineplatformen een verregaande angst voor aansprakelijkheid teweeg te brengen, waardoor die wellicht al te ruim zullen beginnen te censureren om toch maar niet tegen monsterboetes aan te kijken.

Klaas Sloomans illustreert dit met een voorbeeld. Een restauranthouder die op de sociale media aankondigt dat zijn bedrijf geen mensen boven de 45 jaar zal aanwerven, overtreedt een verbod op de leeftijdsdiscriminatie dat in de offlinewereld geldt en nu dus ook in de onlinewereld. Maar mocht iemand online aankondigen dat Sinterklaas en Zwarte Piet snoepjes zullen uitdelen in zijn restaurant, wat online perfect legitiem is, blijft het mogelijk om die boodschap te weren op basis van gebruiksvoorwaarden.

Als specifieke juridische grondslag verwijst Klaas Sloomans naar artikel 127 van de Grondwet in het kader van de gemeenschapsbevoegdheden. Gezien de belangrijke rol voor de VRM in de uitvoering, verwijst hij naar deel 7 van het Mediadecreet, waarin Vlaanderen de taken en bevoegdheden van de regulator vastlegt.

Inhoudelijk vertrekt het voorstel van decreet van de constatacie dat socialemedianetwerken de vrije meningsuiting soms fors beperken, zonder feitelijke wettelijke basis. Het bekendste Belgische voorbeeld is dat Facebook systematisch berichten met foto's van Zwarte Piet verwijdert en de gebruikersaccounts tijdelijk en volledig blokkeert. Facebook beoordeelt zware piet vanuit zijn Amerikaanse visie immers als aanstootgevend en bijgevolg als een inbreuk op zijn gebruiksvoorwaarden. Daarmee gaat het helemaal voorbij aan het feit dat Zwarte Piet een vredelievend symbool is dat bovendien tot het officiële immateriële erfgoed behoort. Unia heeft trouwens bevestigd dat die traditie niets te maken heeft met racisme en de anti-discriminatie wetgeving niet overtreedt.

Hoewel hij sowieso op een goedkeuring van het voorstel van decreet rekt, wil Klaas Sloomans de meerderheidsfracties helemaal over de streep trekken door hun partijvoorzitters te citeren. Cd&v-voorzitter Sammy Mahdi liet in zijn boek *Van hol naar vol* optekenen dat hij niet akkoord gaat met de doorgeslagen woecensuur met betrekking tot onder meer Zwarte Piet en Aalst Carnaval. Bart De Wever heeft in VTM Nieuws een langs gebroken voor wat hij het op één na belangrijkste symbool van 6 december noemt, na Sinterklaas zelf. Egbert Lachaert heeft op 11 december 2020 getweet dat Zwarte Piet niets met racisme te maken heeft.

Uiteraard is Zwarte Piet niet het enige voorbeeld van een dergelijke beperking, vervolgt Klaas Sloomans. Ook andere legale expressies worden gecensureerd op sociale media. Cabaretiers als Hans Teeuwen en Han Coucke zagen video's offline gehaald worden die de draak staken met bepaalde maatschappelijke thema's. Bovendien werden ook de bijbehorende accounts geblokkeerd, al dan niet tijdelijk.

Klaas Sloomans citeert Han Coucke: "Het is verontrustend dat een bedrijf, waarschijnlijk via een automatische screening die geen rekening houdt met de humoristische context, met één druk op de knop alles kan verwijderen. We zitten met een groot probleem als Facebook voor rechter kan spelen zonder dat het een rechterlijke macht is."

Voorts wijst het commissielid op een grote willekeur in het censuurbeleid van socialemediaplatformen. Een recente doorlichting door de toezichtsraad van Facebook zelf heeft uitgewezen dat vier van de vijf door de bedrijfssensoren verwijderde posts onterecht zijn aangepakt. Het toont nogmaals aan hoezeer de private socialemediagiganten de vrijheid van meningsuiting onder curatele hebben geplaatst.

Concreet stelt het voorstel van decreet wijzigingen aan het Mediadecreet voor die socialemediadiensten een verbod opleggen om inhoud te censureren en te verwijderen en om accounts te blokkeren wanneer die niet in strijd zijn met de Vlaamse of federale wetgeving. Het creëert een wettelijk kader dat het voor gebruikers van sociale media eenvoudig maakt om beroep aan te tekenen. Daartoe creëert het een onafhankelijke beroepsinstantie, in de vorm van een nieuwe derde kamer van de VRM. Deze kamer wordt dan bevoegd voor het toezicht op de naleving van de vrijheid van meningsuiting op sociale media, en kan sancties opleggen aan beheerders van sociale media die geen gevolg willen geven aan haar beslissingen. De derde kamer wordt volgens het voorstel van decreet samengesteld met twee magistraten en drie deskundigen in de sociale media, naar analogie met de samenstelling van de algemene kamer van de VRM.

Klaas Sloomans besluit met dit voorstel van decreet een belangrijke aanvulling te noemen op de nieuwe Digital Services Act. Die had dit voorstel van decreet overbodig kunnen maken, maar heeft met betrekking tot de vrijheid van meningsuiting de verwachtingen niet kunnen inlossen, oordeelt de spreker. Gewezen Vlaams minister-president en huidig Europees parlements lid Geert Bourgeois uitte de vrees dat de Digital Services Act private spelers in staat zal stellen om de vrije meningsuiting verder aan banden te leggen. "Humor, satire, kritische stemmen, parodieën en legitieme politieke meningen zullen niet door de algoritmolen raken" stelde hij in het Europees Parlement. Daarbij verwees Geert Bourgeois naar het 'notice and action'-systeem, dat platformen aanzet tot de overmatige verwijdering van berichten, uit vrees voor aansprakelijkheidskwesties en de bijbehorende boetes. Het voorliggende voorstel van decreet wil hiertegen preventie aanreiken en een dam van vrije meningsuiting opwerpen.

De indiener rekent op de eenparige instemming van de commissie met het voorstel van decreet.

2. Bespreking in de commissie

2.1. Bart Tommelein

Bart Tommelein noemt de vrije meningsuiting een principe dat hemzelf en Open Vld na aan het hart ligt en vindt het niet meer dan terecht dat de Grondwet dit principe waarborgt. Zo mogen ideeën botsen en kunnen mensen van elkaar leren en er daardoor op vooruitgaan. Het commissielid noemt dit het hart en de essentie van een democratie.

Maar ook vrijheid kent haar grenzen. Oproepen tot geweld en discriminatie zijn onaanvaardbaar, ook als dit op het internet gebeurt. Dat is wettelijk bepaald. Dus zullen rechters, en niemand anders, die grens bewaken. Dat is dus niet aan de sociale media. Bijgevolg zullen organisaties als Facebook, Twitter en Instagram tot meer transparantie moeten worden gedwongen, aangezien zoiets de vrijheid van meningsuiting kan versterken, wat het doel hoort te zijn.

Het offline halen van bepaalde content moet wel degelijk kunnen, bijvoorbeeld als die illegaal is. Dan moeten die gegevens wel degelijk beschikbaar blijven voor paraketten indien die er een gerechtelijk gevolg aan willen koppelen. Ook de algoritmes en moderatievormen die van toepassing zijn op sociale platformen zijn van cruciaal belang. Filterbubbels en echokamers dreigen anders het internetgebruik te verenigen tot wat iemand al eens eerder heeft bezocht.

In een democratie horen burgers immers goed geïnformeerd te worden en weerbaar te zijn. Vandaar het grote belang van de mediawijsheid in onder meer het onderwijs, duidt Bart Tommelein, die de transparantie liefst op het Europese niveau afgedwongen ziet. In mei 2021 heeft het federale parlement hiertoe opgeroepen met een resolutie (*Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 1947/3). Net daarom heeft het Europees Parlement heel recent de Digital Markets Act en de Digital Services Act goedgekeurd. Velen maken gewag van een historisch moment, aangezien bedrijven nu zelf de aanwending van hun diensten moeten voorkomen wanneer het illegale content betreft, of de negatieve beïnvloeding van democratische verkiezingsprocessen of grondrechten. Daarnaast moeten ze de overheid en gekende onderzoekers toegang bieden tot hun data en algoritmes. Jaarlijks zullen ze worden onderworpen aan onafhankelijke audits en komen ze onder toezicht van de Europese Commissie.

Wie een account aanmaakt op sociale media doet zoiets uit eigen beweging en gaat dan ook impliciet akkoord met het beleid van het commerciële bedrijf in kwestie. Toch hebben ook deze grote spelers zich te houden aan bestaande en nieuwe regels. Recente incidenten, zoals de campagnes in de aanloop naar de Brexit, de bestorming van het Capitool en de onterechte beschuldiging van misdrijven aan het adres van bepaalde personen, hebben bewezen dat digitale wantoestanden zelfs in de reële wereld dodelijke gevolgen kunnen hebben.

Het commissielid pleit voorts om desinformatie en buitenlandse inmenging tegen te gaan. Ook op dat vlak hebben socialemediabedrijven een verantwoordelijkheid. In augustus 2021 heeft Meta laten weten dat het een Russisch netwerk van Facebook zou verwijderen. De accounts in het netwerk waren immers te linken aan een Russisch mediabedrijf dat influencers heeft ingeschakeld om de vaccins van Pfizer in diskrediet te brengen en zo het antivaccinatiesentiment te versterken. Bart Tommelein zou het ongehoord vinden als Russische campagnes en desinformatie de westerse democratie en samenleving zouden verstoren. De oorlog in Oekraïne heeft op dat vlak de urgentie alleen maar versterkt. De Belgische veiligheidsdiensten waarschuwen daar nu voor.

Open Vld vindt het geen goed idee om een zoveelste instantie in het leven te roepen. De fractie rekent voor de beoogde doelen op nieuwe Europese regelgeving en de bestaande beroepsprocedures. De afwikkeling van een klacht in beroep hoort steeds tot de verantwoordelijkheid van de rechtbanken. Zij kunnen oordelen of bepaalde inhoud onwettig is en of een onlineplatform heeft verzaakt aan zijn moderatie- of verwijderingsplicht, of omgekeerd, of er sprake is van ten onrechte verwijderde content.

Om al deze redenen zal Open Vld tegen het voorstel van decreet stemmen, kondigt Bart Tommelein aan.

2.2. Orry Van de Wauwer

Ook voor cd&v is de vrije meningsuiting een bijzonder belangrijk principe in de democratische rechtstaat, stelt *Orry Van de Wauwer*. Dus moet ze worden beschermd, wat vandaag ook gebeurt. Dat geldt ook voor de sociale media.

De vrije meningsuiting is ook weer niet onbeperkt. De beperkingen moeten wel wettelijk worden vastgelegd, opdat het principe zelf gevrijwaard zou blijven. De beperkingen zijn enkel aanvaardbaar als ze passen in de doelstellingen, vermeld in artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Het commissielid wil als reactie op de toelichting graag de nuance aanbrengen dat het blokkeren van een profiel op sociale media niet per definitie een inbreuk hoeft te betekenen op de vrijheid van meningsuiting. Wie zich op een mediakanaal begeeft, zal zich moeten schikken naar de algemene voorwaarden die het kanaal zelf vastlegt. Dit geeft het platform het recht om inbreuken tegen de eigen voorwaarden te sanctioneren met schorsingen of de verwijdering van berichten.

Naast deze algemene inhoudelijke bedenkingen heeft cd&v ook legistieke en bevoegdheidsrechtelijke opmerkingen. Zo is de Vlaamse Gemeenschap niet bevoegd om dergelijke regels op te leggen aan organisaties als Facebook, Twitter, Instagram en TikTok, die immers niet in het Nederlandse taalgebied van België zijn gevestigd. Binnen de EU komt het de lidstaat van vestiging – meestal Ierland – toe om dergelijke regels op te leggen. De Vlaamse Gemeenschap is ter zake alleen bevoegd voor audiovisuele en auditieve mediadiensten. Daaronder vallen de onderdelen van sociale media die te kwalificeren zijn als niet-lineaire omroepen of videoplatformdiensten. Maar met betrekking tot geblokkeerde accounts of berichten van gebruikers heeft de Vlaamse Gemeenschap geen bevoegdheid. De diensten van dergelijke informatieplatformen worden geregeld in boek 2 van het Wetboek van Economisch Recht en zijn bijgevolg federale bevoegdheid.

Met onder meer de Digital Services Act zijn op Europees niveau diverse evoluties met een rechtstreekse impact op de grote sociale netwerken aan de gang. Onlangs hebben de Europese Raad en het Europees Parlement een akkoord bereikt met verplichtingen voor aanbieders van digitale platformen in de EU. Het doel is om de verspreiding van illegale content en goederen tegen te gaan. Tegelijk streeft het akkoord meer transparantie na bij de moderatiestrategieën van de verschillende vormen van sociale media. De zogenaamde VLOP's als Facebook krijgen verplichtingen opgelegd. Het gaat onder andere om:

- een notificatieprocedure voor illegale content;
- meldingsplicht voor ernstige misdrijven;
- transparantie met betrekking tot reclame en algoritmes.

Daarbij komt nu ook een geregelde risicoanalyse van de eigen diensten met betrekking tot illegale content, zoals content die schadelijk kan zijn voor minderjarigen, en desinformatie. Ze moeten daarover dan vervolgens rapporteren. In bepaalde gevallen moeten ze ook ingrijpen met betrekking tot crisissen die de openbare veiligheid en de volksgezondheid bedreigen. In bepaalde gevallen zijn ze inderdaad verplicht om illegale content te blokkeren en te verwijderen maar daarbij moeten ze ook bepaalde waarborgen respecteren voor de rechten van de betrokken gebruiker. Orry Van de Wauwer vermeldt als voorbeelden de motiveringsplicht, een intern klachtensysteem, medewerking aan buitengerechtelijke conflictoplossing, en jaarlijkse rapportering van het aantal boodschappen. Dit alles zal de transparantie ten goede komen. Dit zal ook van toepassing zijn op blokkeringen op basis van de eigen gebruiksvoorwaarden. Bij blijvende inbreuken zal de Europese Commissie tegen de betrokken aanbieders van sociale media optreden.

De Digital Services Act zal ten laatste op 1 januari 2024 in alle lidstaten van de EU in werking treden. Ook België zal de handhaving moeten regelen. Net daarom vindt Orry Van de Wauwer het geen geschikt moment voor wijzigingen in die zin aan het Mediadecreet, zeker niet als die de VRM bevoegdheden toekennen die niet met de DSA stroken.

Op 16 juni 2022 heeft Europa tevens de nieuwe praktijkcode inzake desinformatie gepubliceerd, die de eerste versie van 2018 nog aanscherpt. De code is ondertekend door 34 partijen, waaronder verschillende platforms. Daarbij zijn ook grote spelers als Facebook/Meta, Google, TikTok en Microsoft. Ook technologiebedrijven en het maatschappelijke middenveld zijn vertegenwoordigd. De code bevat uitgebreide en precieze verbintenissen van platforms en het bedrijfsleven om desinformatie te bestrijden en vormt een belangrijke stap naar een transparantere en veiligere onlineomgeving. De code maakt het voor onlineplatforms mogelijk om veel krachtadiger op te treden tegen desinformatie, door onder andere financiële prikkels voor de verspreiding daarvan weg te nemen, manipulatief gedrag aan te pakken en factchecking uit te breiden.

De socialemediabeheerders waaraan het voorliggende voorstel van decreet refereert, hebben deze code goedgekeurd. Vandaar dat het niet opportuun zou zijn om in het Mediadecreet verplichtingen toe te voegen die niet met die code stroken, concludeert Orry Van de Wauwer.

Ten slotte werkt de Europese Commissie momenteel aan een European Media Freedom Act. Die zal in het derde kwartaal van 2022 worden gepubliceerd. De verordening zal wellicht meer transparantie, onafhankelijkheid en verantwoordingsplicht opleggen met betrekking tot maatregelen met invloed op de mediacontrole en de persvrijheid. Daarnaast kunnen het bestuur van de openbare omroep, maatregelen ter voorkoming van politisering en maatregelen betreffen de financiering van de media er een plaats in krijgen. De eventuele impact van de EMFA op vrijemeningsuiting en sociale media valt nog af te wachten, maar ook in deze context acht Orry Van de Wauwer het moment niet rijp om al aan die bepalingen in het Mediadecreet te sleutelen.

Het commissielid vindt de oprichting van een derde kamer binnen de VRM inhoudelijk onrealistisch en organisatorisch niet opportuun.

Het voorstel van decreet lijkt aan te geven dat onder het mom van vrije meningsuiting alles maar moet worden toegestaan op sociale media maar net als voor andere communicatie gelden daar bepaalde beperkingen en grenzen. Strafbare meningsuiting op sociale media, zoals laster, eerroof en negationisme, kan vervolgd worden door de federale overheid. Artikel 19 van de Grondwet bepaalt dat de vrijheid van eredienst en de vrije openbare uitoefening ervan, alsmede de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten, gewaarborgd is behoudens misdrijven.

Vanwege deze algemene principes, gezien de Europese initiatieven en omdat dit geen bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap is, zal de cd&v-fractie tegen dit voorstel van decreet stemmen. Indien het bevoegdheidsargument de indieners niet heeft overtuigd, adviseert Orry Van de Wauwer om een vraag te richten tot de Legistieke Dienst van het Vlaams Parlement of de Raad van State, waarvan hij verwacht dat ze exact hetzelfde zouden antwoorden.

2.3. Marius Meremans

Marius Meremans dicht het voorstel van decreet alvast de verdienste toe dat het de vrijheid van meningsuiting onder de aandacht heeft gebracht. Die stemt ook de N-VA tot reflectie. Het is geen eenvoudige materie, maar een zaak die een genuanceerde benadering veronderstelt.

De cruciale vraag is of de sociale media en onderliggende bedrijven deel uitmaken van de publieke ruimte. Volgens de N-VA is dat niet altijd het geval. In de meeste gevallen gaat het om private bedrijven of organisaties die een dienst aanbieden en daar bepaalde regels aan koppelen. Ook een winkelier kan regels opleggen in zijn eigen zaak.

De indieners van het voorstel van decreet beroepen zich op een spanningsveld met betrekking tot vrije meningsuiting en maken gewag van censuur. Marius Meremans zal het bestaan van dat spanningsveld niet ontkennen. Maar is zoiets dan meteen censuur? Op dat vlak verschilt de N-VA van mening met het Vlaams Belang. Onder censuur verstaat de N-VA een verregaande beperking van de vrijheid van meningsuiting van overheidswege.

Als de indieners vrije en onafhankelijke media de hoeksteen van de democratische samenleving vinden, is Marius Meremans het met hen eens. Ze rekenen daartoe ook de sociale media, waarvoor ze regulering door de overheid bepleiten. Maar in welke mate blijven die media dan vrij en onafhankelijk? Private organisaties hebben het recht om aan te geven wat al dan niet op hun aanbod thuishoort. Ook dat valt onder de vrije meningsuiting.

Ook Marius Meremans heeft al meegemaakt dat zijn posts verwijderd zijn. Er worden inderdaad profielen geblokkeerd. Maar betekent zoiets meteen het wegnemen van het recht op vrije meningsuiting? Ook buiten de sociale media blijven er mogelijkheden om een mening te uiten, al geeft Marius Meremans toe dat het bereik op de sociale media groter is. Men kan dan wel nog blijven gebruikmaken van de andere sociale media, een website, pamfletten, billboards enzovoort. Het blijft nog steeds mogelijk om een mening te uiten.

Welk commercieel belang zou een bedrijf er trouwens bij hebben om zomaar van alles te blokkeren? Een resem verboden zou klanten weggagen en op weg zetten naar een alternatief.

Het commissielid wijst er voorts op dat kranten ook niet alle lezersbrieven en opiniestukken zullen publiceren of persmededelingen zullen opnemen. Dat kan tot enige frustratie leiden, maar is zoiets dan een beperking van de vrijheid van meningsuiting?

De rol van enkele sociale mediaspelers is inmiddels wel zo enorm dat het gerechtvaardigd is hen strengere regels op te leggen. Het voorstel van decreet gooit echter alles op een hoop, van het kleinste onlineforum tot een gigant als Facebook.

De spreker leest het in artikel 4 van het voorstel van decreet voorgestelde nieuwe artikel 214/4 van het Mediadecreet voor, en vindt dat wel erg ver gaan. Daardoor zou iemand zelfs op het berichtenbord van zijn eigen website of Facebookaccount niets meer mogen verwijderen.

Door hun enorme marktaandeel kunnen de giganten van de sociale media inderdaad de publieke opinie beïnvloeden. De DSA streeft een aanpak daarvan na. De N-VA is intussen specifiek bezorgd over de geautomatiseerde curatie op sociale media en het gebrek aan transparantie over de beslissingen. Als een algoritme wel een onthoofding door een terrorist doorlaat maar een schilderij van Jezus die borstvoeding krijgt niet, dan roept zoiets vragen op. Bij de DSA heeft de N-VA de bedenking dat ze de overheid niet langer centraal stelt bij de aanpak van strafbare meningen, maar het overheidsmonopolie delegeert aan bedrijven, die dan maar zoveel mogelijk op veilig gaan spelen. Eigenlijk bevestigt de DSA daarmee een monopolie in de digitale sfeer.

Is een klachtenkamer bij de VRM echter het juiste antwoord? Die zou dan geval per geval moeten oordelen of een verwijdering terecht is gebeurd. De N-VA vindt

de Vlaamse mediaregulator niet de juiste instantie daarvoor. Er bestaan al juridische mogelijkheden om discriminatie en oproepen tot geweld aan te kaarten. Marius Meremans pleit om kritisch burgerschap en mediawijsheid centraal te stellen in de aanpak.

Als de overheid de grote mediabedrijven bepaalde tools wil aanreiken, zou er best ook een lijst beschikbaar zijn van wat strafbaar is. Dat zou vermijden dat logaritmische onlogische daden beginnen te stellen.

Samengevat vindt de spreker het nuttig om over dit soort zaken te debatteren, maar pleit hij om begrippen als censuur, vrijheid van meningsuiting en de rol daarin van de verschillende spelers duidelijk voor ogen te houden.

Is Vlaanderen wel bevoegd om de sociale media te reguleren in zijn Mediadecreet, vraagt ook Marius Meremans zich af. Het Mediadecreet is er om omroepwetgeving te regelen, maar sociale media zijn geen omroepen. Als elektronische netwerken horen ze tot de federale bevoegdheden.

De N-VA-fractie zal het voorstel van decreet niet goedkeuren.

2.4. Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman sluit zich aan bij de inhoudelijke en bevoegdheidsargumenten waarmee de vorige drie sprekers hebben aangetoond dat het voorliggende voorstel van decreet niet de beste manier is om de vrije meningsuiting te garanderen. Dit neemt het belang van de vrije meningsuiting niet weg, en is geen ontkenning van het feit dat er inderdaad bepaalde problemen zijn, stelt de spreker. Ook Groen zal het voorstel van decreet bijgevolg niet goedkeuren.

2.5. Klaas Sloomans

Klaas Sloomans constateert dat de andere sprekers hard hebben gezocht naar redenen om toch maar tegen het voorstel van decreet te stemmen. Het commissielid maakt gewag van gespeelde verontwaardiging bij een rel met betrekking tot Valerie Van Peel en de waardering van meerderheid en oppositie. Voor hem zijn de hier aangehaalde argumenten niet geldig.

De sprekers hebben geargumenteed dat er grenzen moeten zijn aan vrije meningsuiting, maar dat wordt door het voorstel van decreet nergens betwist. Het stelt dat wat offline legaal is, dat online eveneens hoort te zijn. In het Europees Parlement heeft Geert Bourgeois recent precies hetzelfde gezegd. "Bourgeois vindt het tot slot een gemiste kans dat het voorbeeld van ons land, waar censuur zowel offline als online verboden is, niet als leidraad genomen is", citeert het commissielid de website van het Europees parlementslid. Blijkbaar zit de N-VA in het Vlaams Parlement niet meer op dezelfde lijn als in het Europees Parlement.

De andere commissieleden zien er dus geen graten in dat socialemidiagiganten in hun gebruiksvoorwaarden restrictiever zijn dan de regels betreffende de vrije meningsuiting. Klaas Sloomans heeft in de commissie een afdruk uitgedeeld van een screenshot van een account die werd geblokkeerd omdat de gebruiker het volgende had gepost: "De Sint en zijn Pieten zijn in Halle. 't Was leuk en mooi georganiseerd." Een dergelijke blokkering is een verregaande beperking van de vrijheid van meningsuiting. Het is niet consequent om zoiets te gedogen en zichzelf toch een groot voorstander van vrije meningsuiting te noemen, oordeelt Klaas Sloomans.

Er waren ook opmerkingen over de bevoegdheid. Daarop antwoordt de eerste indiener dat de VRM bij een informele adviesvraag heel positief bleek te staan tegenover het voorstel van decreet. Vakjuristen hebben aan de indieners het volgende geadviseerd:

“Vlaanderen is bevoegd voor inhoudelijke en technische aspecten van de audiovisuele en de auditieve mediadiensten, waaronder socialemediadiensten kunnen worden gecatalogeerd.” Dat blijkt ook uit de tienduizenden euro’s die Vlaanderen elk jaar pompt in mediawijsheidsbeleid gelinkt aan sociale media.

Facebook mag dan wel gevestigd zijn in Ierland, maar is ook operationeel in Vlaanderen en daarvoor aan de hier geldende wetgeving gehouden. In China heeft de organisatie haar gebruiksvoorwaarden overigens aan de Chinese regelgeving aangepast. Klaas Slootmans wil niet gezegd hebben dat China een correcte partner zou zijn, maar het geeft alleszins aan dat Facebook zijn gebruiksvoorwaarden kan afstemmen op een land waar het beschikbaar is. Wettelijk is dat ook de meest logische afstemming.

De N-VA heeft andere partijen al herhaaldelijk de les gespeld in haar pleidooi om wat buiten de lijntjes te kleuren en de Vlaamse bevoegdheden maximaal te interpreteren, maar beroept zich nu op een strikte bevoegdheidsverdeling waarbij de voorgestelde regeling aan het federale niveau toekomt. Misschien kan de Raad van State daar dan een advies over uitbrengen?

De DSA had inderdaad de potentie om de vrije meningsuiting te waarborgen en dit voorstel van decreet overbodig te maken. De geciteerde uitspraken van Geert Bourgeois illustreren echter dat die verwachtingen niet zijn ingelost.

Het argument dat de zaak op Europees niveau moet worden geregeld, heeft Klaas Slootmans ook al gehoord in verband met de dierenrechten en het dierenwelzijn. Vlaanderen heeft die bevoegdheid toen wel degelijk gekregen. Had men het allemaal aan Europa overgelaten, dan zou er nu nog altijd geen verbod op onverdoofd slachten hebben gegolden.

II. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Artikel 1 tot en met 12

Artikel 1 tot en met 12 worden verworpen met 9 stemmen tegen 3.

III. Eindstemming

Het voorstel van decreet wordt verworpen met 9 stemmen tegen 3.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Bart TOMMELEIN
Orry VAN DE WAUWER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

DSA	Digital Services Act
EMFA	European Media Freedom Act
VLOP	very large online platform
VRM	Vlaamse Regulator voor de Media
VTM	Vlaamse Televisiemaatschappij